

13 EKİM DÜNYA AFET RİSKLERİNİN AZALTILMASI GÜNÜ (2023)

Afetlere Dirençli Bir Gelecek İçin Eşitsizlikle Mücadele

Doğa veya insan kaynaklı bir tehlikenin bir toplum üzerinde gösterdiği tesir sonucu ortaya çıkan fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak yaralanmış/hastalanmış çok sayıda insana gereksinim duyduğu sağlık hizmetinin, niceliksel ve/veya niteliksel nedenlerle, yerel imkânlarla sunulamaması ve meydana gelen arz-talep dengesizliği sonucu insanların sakat kalmaya, organ kaybetmeye, ölmeye başlamasına, bu durumla başa çıkabilmek için o toplumun dışarıdan yardım almaya gereksinim duymasına afet denmektedir.¹

Dünya genelinde 2021 yılında 14 bin insan meydana gelen afetlerde yaşamını yitirmiştir ve 121 milyon insan bu afetlerden etkilenmiştir.² Türkiye’de ise öncelikle depremler olmak üzere, heyelan, su baskını, kaya düşmesi ve çığ gibi çeşitli doğa kaynaklı afetler nedeni ile çok sayıda insan olumsuz etkilenmektedir.³

Genellikle bir nüfusun tüm üyelerinin afetlerin etkisini aynı şekilde deneyimlediği varsayılmaktadır. Ancak doğa kaynaklı afetler herkesi aynı şekilde etkilemez. Afetler; kadınları, çocukları, yaşlıları, eğitim düzeyi düşük olanları, yoksulları, göçmenleri, azınlıkları, yeti yitimi olanları, kronik hastalığı olanları vb. incinebilir grupları sıklıkla daha olumsuz etkiler.⁴

Son yıllarda yapılan araştırmalar, afetlerden en çok zarar görenlerin genellikle yoksullar olduğunu göstermektedir. Birleşmiş Milletler, 1970’ten 2019’a kadar hava durumu, iklim ve su tehlikelerinden kaynaklanan tüm ölümlerin %91’inin gelişmekte olan ülkelerde meydana geldiğini tespit etmiştir.⁵ Dünya Bankasının da aynı aralıkta yayınladığı istatistiklerde, afete bağlı ölümlerin %82’si düşük ve düşük-orta gelirli ülkelerde meydana gelmiştir.⁶

2015 yılı haziran ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Üye Devletler tarafından kabul edilen Sendai Afet Riskinin Azaltılması Çerçevesinde (2015-2030) afetleri olay gerçekleştikten sonra yönetme

¹ Altıntaş, K. H. Afet Tıbbı İle İlgili Temel Kavramlar. İçinde: HAMER Acil ve Afet Durumlarında Sağlık Yönetimi (Ed: Kerim Hakan Altıntaş) Hacettepe Üniversitesi yayınları, Ankara, 2013 Sf. 13

² Dünya Afet Raporu 2022 [İnternet] https://www.ifrc.org/sites/default/files/2023-03/2022_IFRC-WDR_EN.0.pdf.pdf Erişim Tarihi: 07.10.2023

³ AFAD Türkiye Afet İstatistikleri [İnternet] https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35429/xfiles/turkiye_de_afetler.pdf Erişim Tarihi: 07.10.2023

⁴ UN WOMEN, UNICEF [İnternet] https://wrd.unwomen.org/sites/default/files/2021-11/72229_bls19312unwdisasterriskreport003web%283%29.pdf Erişim Tarihi: 07.10.2023

⁵ IDDR 2023 Concept Note [İnternet] <https://www.preventionweb.net/sites/default/files/2023-08/iddr-2023-concept-note.pdf> Erişim Tarihi: 09.10.2023

⁶ World Bank, 2022 [İnternet], <https://www.worldbank.org/en/topic/disasterriskmanagement/overview> Erişim Tarihi: 09.10.2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-6)

anlayışından uzaklaşmıştır. Maruz kalımın ve zarar görebilirliğin azaltılması, böylece yeni afet risklerinin oluşmasının önlenmesi anlayışı öncelik kazanmıştır.^{7,8}

Birleşmiş Milletler, 1989 yılında 13 Ekim'i küresel olarak afet riskleri hakkında farkındalığı artırmak, afet risklerini azaltma kültürünü geliştirmek ve afet risklerini azaltmak amacıyla Dünya Afet Risklerinin Azaltılması Günü ilan etmiştir. 13 Ekim 2023 yılının teması "Afetlere Dirençli Bir Gelecek için Eşitsizlikle Mücadele" olarak belirlenmiştir. 2023 yılında belirlenen tema ile afetler ve eşitsizlik arasındaki karşılıklı ilişkiye odaklanılacaktır. Eşitsizlik ve afetlere karşı incinebilirlik aynı madalyonun iki yüzüdür: Finans ve sigorta gibi hizmetlere eşit olmayan erişim, en fazla risk altındaki kesimi afet tehlikesine daha açık hale getirmektedir. Afetlerin etkileri eşitsizlikleri artırmaktadır ve en fazla risk altında olanları yoksullaştırmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında, yoksulluğu ortadan kaldıracak araçlar, hedefler ve sistemler bulunmaktadır, ancak ülkelerin incinebilirliklerini azaltmalarına ve eşitsizlikle mücadele etmelerine yardımcı olmak için çok daha fazla yatırıma ihtiyaç bulunmaktadır. Afet riskinin azaltılmasının etkili olması ve herkes için dirençli bir gelecek sağlanması için bu çok önemlidir. Afet riskinin azaltılması herkesin sorumluluğu altındadır ve en fazla risk altında olan topluluklarda göz ardı edilmemelidir.^{5,9}

Birleşmiş Milletlerin 2023 yılında verdiği bazı anahtar mesajlar şunlardır:⁹

- Yoksulluk, eşitsizlik ve ayrımcılık artan afet riskinin nedenleri ve sonuçlarıdır.
- Eşitsizlik, insanları afetlere karşı incinebilir hale getiren koşulları yaratır. Afetler aynı zamanda en yoksul ve en fazla risk altındaki insanları orantısız bir şekilde etkileyerek eşitsizliği daha da derinleştirir. Afetlere karşı incinebilirliğin azaltılması bu boyutların ele alınmasını gerektirir.
- İklim tahminlerine göre 2030 yılına gelindiğinde dünyada yılda yaklaşık 560 afet gerçekleşecektir. 2030 yılına kadar tahminen 37,6 milyon kişi daha, iklim değişikliğinin ve afetlerin etkileri nedeniyle aşırı yoksulluk koşullarında yaşayacaktır. İklim değişikliği ve afetlere ilişkin "en kötü senaryoya" göre, 2030 yılına kadar, 100,7 milyon kişi daha yoksulluğa sürüklenecektir.
- İnsanların zarara maruz kalma oranını ve incinebilirliğini azaltmak için tasarlanmış dikkatli ve koordineli planlar yoluyla, tehlikelerin yıkıcı gücünü azaltılabilir, başka bir deyişle afetlere dönüşmesi engellenebilir.

Birleşmiş Milletler 13 Ekim Afet Risklerinin Azaltılması günü için etkinlikler ve sosyal medya kampanyaları düzenlemektedir. Sosyal medya etkinlikleri kapsamında #ResilienceForAll, #BreakTheCycle ve #DRRDay etiketleri kullanılmaktadır. Daha fazla bilgiye <https://iddrr.undrr.org/> web adresinden ulaşılabilir ve kampanyayla ilgili görseller aşağıda paylaşılmıştır.^{5,9}

⁷ Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 [Internet]

https://www.preventionweb.net/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf?_gl=1*_cqk2sc*_ga*MjAwMjg3ODQ1MC4xNjk1ODk3Mjc4*_ga_D8G5WXP6YM*MTY5NjcNTkwMi43LjAuMTY5NjcNTkwNy4wLjAuMA Erişim Tarihi: 07.10.2023

⁸ Midterm Review of the Implementation of the Sendai Framework 2015-2030 UNDRR [Internet]

https://wrd.unwomen.org/sites/default/files/2023-07/MTR%20SF_Extracted%20Good%20Practices_31.03.2023_FINAL.pdf Erişim Tarihi: 07.10.2023

⁹ UNDRR [Internet] <https://www.undrr.org/> Erişim Tarihi: 09.10.2023

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2023/2024-6)

International Day for Disaster Risk Reduction

October 13 2023

**Fighting Inequality
for a Resilient Future**

#BreakTheCycle #DRRDay

**International Day for Disaster
Risk Reduction**

October 13 2023

**Fighting Inequality
for a Resilient Future**

#BreakTheCycle #DRRDay